

KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS KÖRNYEZETPOLITIKA

HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓBÓL

GMO
TÖMEGKÖZLEKEDÉS
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS
AGRÁR KÖRNYEZETVÉDELEM
REGIONÁLIS POLITIKA-VIDÉKFEJLESZTÉS
NATURA 2000-BIODIVERZITÁS-TERMÉSZETVÉDELEM
VEGYANYAG-POLITIKA-VESZÉLYES ANYAGOK
BIOÉLELMISZER-HELYI TERMÉK
IPARI SZABÁLYOZÁS
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS
TÖMEGKÖZLEKEDÉS
KLÍMA

AZ EU 6. KÖRNYEZETI AKCIÓPROGRAMJÁNAK ELŐREHALADÁSA SZÁMSZERŰ INDIKÁTOROK TÜKRÉBEN

Kivonatolta és fordította:
Mayer Zoltán, MTvSz külső tanácsadó

Forrás:

European Commission: EU environment-related indicators
2006.- Measuring environmental progress in Europe

Az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága 2006. márciusában hozta nyilvánosságra egy tanulmány keretében azt a tíz környezeti-orientált indikátort, amelyek jól reprezentálják a 6. Közösségi Környezeti Akcióprogram egyes prioritást élvező területein a tendenciák alakulását. A program által kijelölt prioritási területek: éghajlatváltozás; természeti értékek és biológiai sokféleség; környezet, egészség és életminőség; természeti erőforrásokkal való gazdálkodás; hulladék-kezelés és -kezelés.

A közzétett információk hátterét részben az Eurobarometer¹ által végzett felmérések eredményei jelentik, amely szerint az összes megkérdezett 85%-a úgy véli, hogy "a politikai döntéshozóknak a környezeti érdekeket ugyanolyan fontosnak kellene tekinteniük, mint a gazdasági és szociális megfontolásokat". Még több európai polgár (88%) érezte úgy, hogy "a politikai döntéshozóknak a környezetvédelmi szempontokat is szem előtt kell tartaniuk, amikor a gazdaságot és foglalkoztatottságot érintő döntéseket hoznak". A közvélemény fenti alakulása mellett az Európai Bizottságnak egyben jogszabályi kötelezettsége is, hogy a közvéleményt tájékoztassa a környezet állapotának alakulásáról. Indikátorok alkalmazása szemléletes és tömör - bár nem feltétlenül tökéletes - formája a környezeti célkitűzések elérése felé tett előrehaladás bemutatásának.

Az adatok európai szintű trendeket mutatnak, ami sajnos egyben azt is jelenti, hogy az adatgyűjtés és feldolgozás hosszas időigénye miatt a legfrissebb adatok is csak 2003-ból vagy 2004-ből vannak, de a tendenciák ezekből is kiolvashatóak.

A TARTALOMBÓL

- HALADÓ LENGYEL ENERGIAPROGRAM 4. o
GÉNPISZKA KARNEVÁL BUDAPESTEN, FELVONULÁS A GÉN-
MÓDOSÍTÁS-MENTES EURÓPÁÉRT BÉCSBEN 5. o
KOEZISZTENCIA VAGY A VÁLASZTÁS SZABADSÁGA? 5. o
EURÓPAI PARLAMENTI KÉPVISELŐK ÉS A GÉN-MÓDOSÍTOTT
SZERVEZETEK 8. o
AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KETTŐS MÉRCÉJE? 9. o
ENSZ BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG EGYEZMÉNY KONFERENCIA 11. o
A KÖZLEKEDÉS NŐVEKEDÉSE TÚLSZÁRNALJA
A NAGYOBB ENERGIAHATÉKONYSÁGOT 11. o
AZ EU DRASZTIKUS CSÖKKENTÉST SÜRGET A KLÍMAVÁLTO-
ZÁST ELŐIDÉZŐ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁBAN 13. o
AZ EU VEZETŐI
AZ ERŐSEBB MEGÚJULÓ ENERGIÁS CÉLOKÉRT 13. o
AZ "ÚJ" EURÓPA RAGASZKODIK A "RÉGI" ENERGIÁHOZ 14. o
AZ EU KUTATÁS & FEJLESZTÉS KÖLTSÉGVETÉSE 40%-KAL NÖTT 15. o
KÖRNYEZETPOLITIKAI VONATKOZÁSÚ KUTATÁSOK 15. o
FELHÍVÁSOK, AKCIÓK 16. o

A HÍRLEVÉL KIADÁSÁHOZ A
NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM
AD TÁMOGATÁST

¹ Az Eurobarometer által két közvéleménykutatás is készült 2004. őszén, amelyek eredménye egyébként elérhető a: http://europa.eu.int/com/public_opinion/index.htm címen.

(folytatás az 1. oldalról)

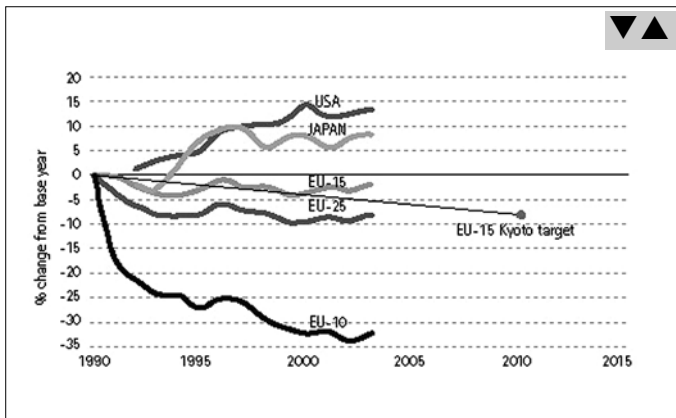
AZ EU 6. KÖRNYEZETI AKCIÓPROGRAMJÁNAK ELŐREHALADÁSA SZÁMSZERŰ INDIKÁTOROK TÜKRÉBEN

A tanulmány az egyes indikátorok értékének alakulását a szöveges leíráson túl grafikonokon is bemutatja, amelyeken az adott területhez tartozó célkitűzések is feltüntetésre kerültek (amennyiben léteznek ilyenek), így elég szemléletesek az előrehaladás megítéléséhez. Mindezek mellett az egyes indikátorokhoz közlekedési lámpák színjelzéseit és szimbólumokat is hozzárendelték, melyek jelentése a következő:

▼▼ (piros szín) gyenge teljesítményt jelent; jelzi, hogy az aggasztó tendenciák nem fordultak meg és/vagy a kitűzött célok elérése valószínűleg nem fog megtörténni

▼▲ (sárga szín) a tendenciák nem egyértelműek, vagy általános problémák állnak fenn annak ellenére, hogy némi előrehaladás tapasztalható

▲▲ (zöld szín) jelentős az előrehaladás, az aggasztó tendenciák megfordultak vagy az EU valószínűleg eléri az e területen kitűzött célokat (amennyiben léteznek ilyenek)

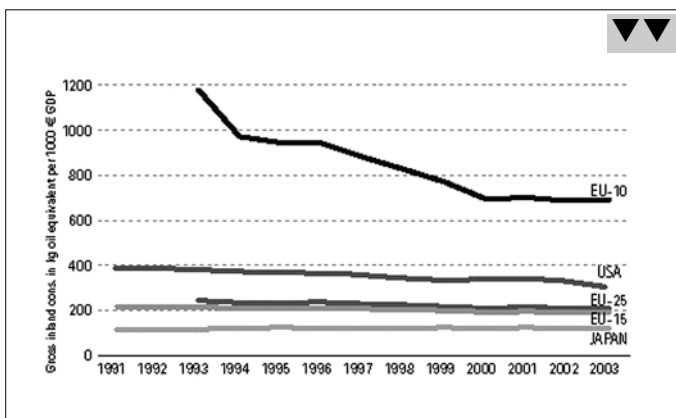
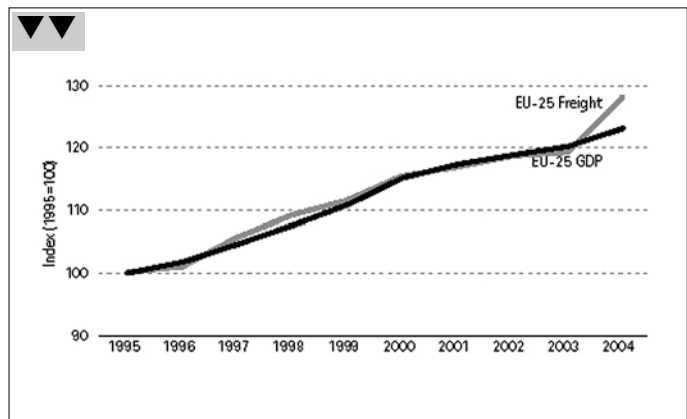

1. KLÍMAVÁLTOZÁS

Az EU-15 Kiotói vállalása 8% csökkentés az üvegház hatású gázok kibocsátást illetően az 1990-es évi mennyiséghez képest, a 2008-2012 évekre. A 2003-as év adatai azt mutatják, hogy az EU-15-ök csak 1,7% csökkenést értek el a vonatkoztatási évhez képest. Annak érdekében, hogy az EU-15 országok teljesítsék a Kiotói célokat, még számos intézkedést kell foganatosítaniuk e téren és alkalmazniuk kell a jegyzőkönyv "rugalmas mechanizmusait" is. Mind a tíz új tagállam ratifikálta a Kiotói Jegyzőkönyvet, közülük nyolc² vállalt 6 vagy 8%-os mértékű kibocsátás csökkentést, amely - 2003-ban - főként az ismert iparszerkezeti átalakulások miatt teljesülni is látszik, kivéve Szlovéniát.

2. KÖZLEKEDÉS

Az EU célja, hogy a szállítás intenzitásának növekedését függetlenítsa a gazdasági növekedéstől. 1995 és 2004 között a teherszállítás³ intenzitása (EU-25 Freight) 28%-kal növekedett, miközben a GDP 23,1%-kal. A növekedés főként a közúti szállítás növekedő intenzitásának köszönhető, amely több mint 32%-kal nőtt. A fentiek mellett negatív tendencia, hogy a közlekedésből származó üvegházhatású gázok kibocsátása évente 1%-kal növekszik.

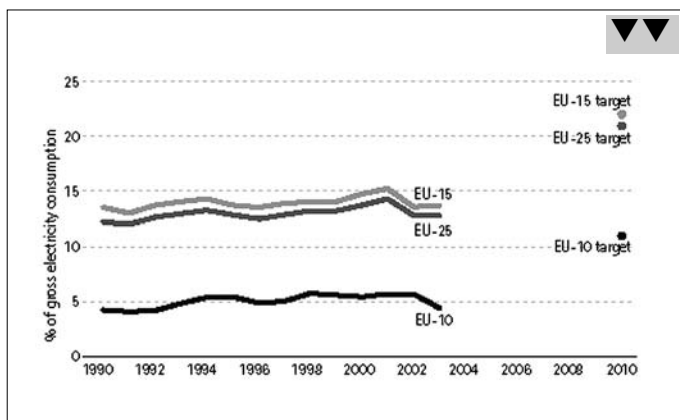

3. ENERGIAINTEZITÁS

1990-től az energiatenzitás folyamatosan, kismértékben csökkent, de 2000-től gyakorlatilag nincs változás. (Energiaintenzitáson az egységnyi GDP előállításához szükséges energiamennyiséget értik.) 2003-ban és 2001-ben az energiatenzitás értéke növekedett is az előző év adatához képest. Csak hét tagállam esetében tapasztalható a folyamatos és jelentős csökkenés az energiatenzitásban, amely főként a specifikus energiahatékonysági intézkedéseknek köszönhető.

² Ciprusnak és Máltának nincs kibocsátás csökkentési célkitűzése a Kyotói Jegyzőkönyv keretében.

³ A "teherszállítás" jelen esetben a közúti, vasúti és belső vízi szállítás összességét tartalmazza.

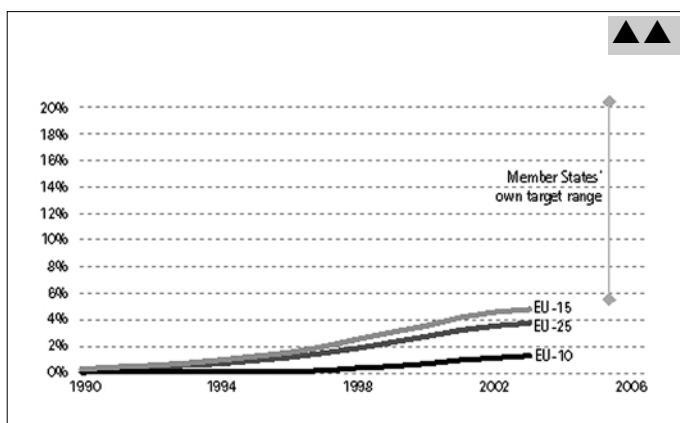
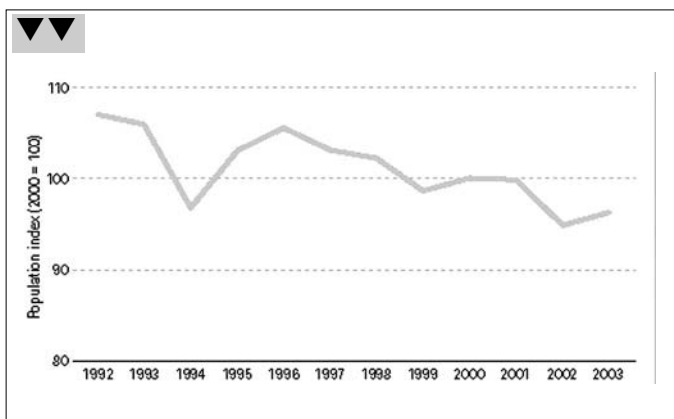

4. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOKBÓL SZÁRMAZÓ ELEKTROMOS ENERGIA TERMEELÉS

Az EU célkitűzése, hogy 2010-ig 21%-ra növekedjen a megújuló energiaforrásokból előállított elektromos energia aránya. Ez az arány 2003-ban 12,7% volt. Az egyes tagállamokban eltérő tendenciák tapasztalhatóak; főként Dániában és Spanyolországban növekedett a megújulók aránya. A 2010. utáni időszakra vonatkozó célkitűzésekről megkezdődtek a tárgyalások. (target=cél)

5. BIODIVERZITÁS, MADÁRPOPULÁCIÓK

Az EU célkitűzése e területen, hogy 2010-ig megállítsa a biológiai sokféleség csökkenését. Szakértők véleménye szerint a szántóföldeken élő madárpopulációk jó indikátorai a biodiverzitás mértékének. Bár ezen indikátor 2003-ban növekedést mutat 2002-höz képest, az általános tendencia negatívnak tekinthető; amelyért egyébként részben a területhasználatok megváltozása felelős.

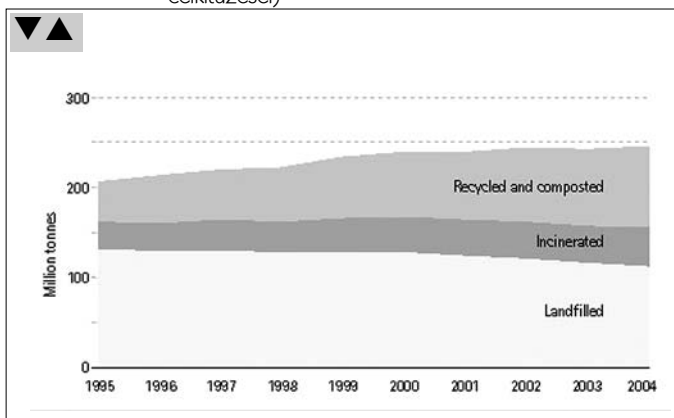
6. ORGANIKUS GAZDÁLKODÁS

Az organikus gazdálkodás az egyik lehetőség, amely segít a környezet szempontjait érvényesíteni a mezőgazdaságban. Noha az organikus gazdálkodási formák elterjedtsége 1980 óta növekedett, de a növekedés gyorsasága a 2001-es 18,9%-ról 4,5%-ra esett vissza 2003-ra. Az összes mezőgazdasági terület 3,8%-án folyt organikus gazdálkodás 2003-ban, de ez a régi és új tagállamok között jelentős különbségekkel valósul meg: az EU-15 esetében 4,8%, míg az EU-10 (új tagállamok) esetében 1,3%. Az organikus gazdálkodás aránya Ausztriában és Olaszországban a legmagasabb (8%).

(Member States' own target range: a tagállamok saját célkitűzései)

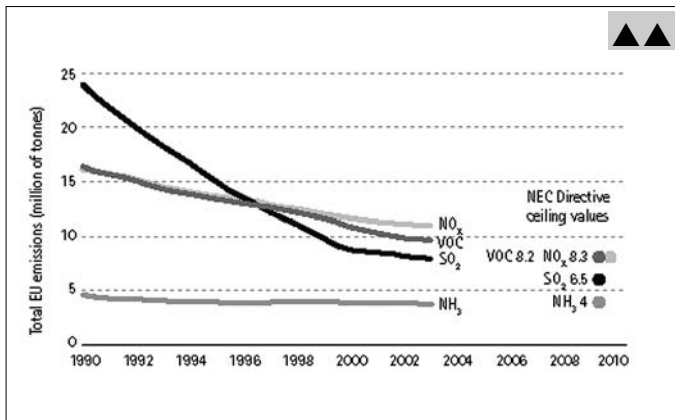
7. KOMMUNÁLIS HULLADÉK

A keletkező kommunális hulladékok mennyisége 1995 és 2004 között 19,4%-kal növekedett. Nem sikerül a keletkező hulladék mennyiségének növekedését a GDP növekedésétől elválasztani; ezek nagyjából azonos arányban növekedtek ezekben az években. A hulladéklerakókra szállított hulladék (landfilled) mennyisége csak igen kis mértékben csökkent. 1995 és 2004 között az újrahasznosított kommunális hulladékok (recycled and composted) mennyisége megduplázódott; a hulladékégetésből (incinerated) nyert energia mennyisége kis mértékben növekedett.

(folytatás a 4. oldalon)

(folytatás a 3. oldalról)

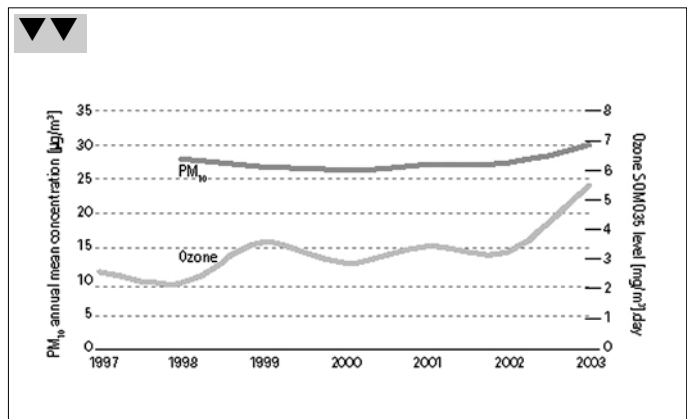
8. LEVEGŐBE TÖRTÉNŐ KIBOCSÁTÁSOK

Az EU-nak a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló direktívában megjelölt céloknak megfelelően kell csökkenteni a levegőbe történő kibocsátásokat 2010-re. Az EU-25 tagállamoknak 1990 óta a kén-dioxid kibocsátást 66,9%-kal, a nitrogén-oxidok kibocsátását 32,2%-kal, az illékony szerves anyagok kibocsátását (VOC) 41,5%-kal, az ammónia kibocsátást 17,4%-kal sikerült csökkenteni. (zöld jel) Az előbbieken felsorolt anyagok az emberi egészségre és a környezetre is jelentős káros hatást gyakorolnak, ezért további kibocsátás csökkentési intézkedések szükségesek.

9. VÁROSI LEVEGŐMINŐSÉG

A nagyobb európai városokból származó mérési adatok alapján megállapítható, hogy a szilárd anyag (PM10, "por") koncentrációja magas és általában kismértékben növekvő tendenciát mutat az utóbbi években; bár vannak olyan városok is, ahol a helyzet javult e légszennyező tekintetében. Egyes években, pl. 2003-ban, a növekedés részben a kedvezőtlen időjárási körülmények alakulásának is köszönhető; de a szennyező anyag egészségkárosító hatása miatt fontos figyelmet fordítani rá.

A talajközeli ózon koncentrációja sem mutat javulást. A különböző időjárási körülmények, mint pl. a 2003. évi hőhullám, befolyásolja a levegőszennyezettséget és olyan változásokat is okoz ebben, amelyek függetlenek a légszennyező anyag kibocsátásnak mértékétől. A talajközeli ózon légzőszervi betegségeket okoz és szerepet játszik az idő előtti elhalálozásokban. Az érzékeny hatásviselő csoportok számára, így asztmásoknál, gyerekeknél, időseknél különösen fontos.

A tizedik indikátor a halászat alakulásához kapcsolódott, de ezt most nem mutatjuk be, mert Magyarország számára kevésbé releváns, inkább csak a tengeri halászatot folytató tagállamok esetében fontos. Megjegyezzük azonban, hogy ez a téma is "piros jelzést" kapott.

Érdeemes a tanulmány szerzői által, az egyes területekhez rendelt "jelzőlámpák színeit" összesíteni, mert így informatív következtetést lehet levonni az általános trendek alakulásáról. A vizsgált tíz területen piros jelzés 6 esetben fordul elő, sárga 2 esetben, és zöld is csak 2 esetben. Az EU 6. Környezeti Akcióprogramjának prioritási területein tapasztalható előrehaladást reprezentáló indikátorok legnagyobb része tehát "piros jelzést", azaz aggasztó, negatív

tendenciát mutat és/vagy nem valószínű, hogy az ott kitűzött cél elérhető lesz. Külön érdemes megemlíteni, hogy a klímaváltozás a tanulmányban csak "sárga" jelzést kapott, ami vitatható, talán inkább e terület is a piros jelűek közé tartozhatna (így viszont már az összes indikátor 70%-a mutatna piros értéket!) Zöld jelzést kapott területből sajnos csak kettő van, amely azt jelenti, hogy a negatív tendenciák itt megfordultak vagy az EU képes lesz elérnie a célkitűzését e területeken.

forrás: European Commission: EU environment-related indicators 2006.- Measuring environmental progress in Europe

HALADÓ LENGYEL ENERGIAPROGRAM

A lengyel kormány március végén elfogadta a régóta várt energiaprogramot. Kulcsfontosságú célként szerepel, hogy a szektor negatív környezeti hatásait mérsékeljék azáltal, hogy a széndioxid, kéndioxid, nitrogén-oxidok és finomrészecskék kibocsátását csökkentik. Ezen túlmenően fejleszteni kívánják a megújuló energia még kiaknázatlan forrásait illetve fokozatosan növelnék a hő és erő együttes termelését. A terv várhatóan alapvető változásokat hoz Lengyelország energiaszektora szerkezetében.

Forrás: ENDS Europe Daily.

GÉNPISZKA KARNEVÁL BUDAPESTEN, FELVONULÁS A GÉNMÓDOSÍTÁS-MENTES EURÓPÁÉRT BÉCSBEN

2006. április 4-én a Védegyelet és a Magyar Természetvédők Szövetsége látványos génpiszka karnevált szervezett Budapesten, az Erzsébet téri Gödörnél. A rendezvényt a szervezők és a résztvevők csatlakoztak az Bécsben zajló európai génmódosítási konferencia alkalmából április 5-én délelőtt megrendezett "Génmódosítás-mentes Európáért" nemzetközi felvonuláshoz.

A bécsi felvonuláshoz csatlakozva a Védegyelet és a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) április 4-én délután génpiszka karnevált szervezett. A megmozduláson a résztvevők jelmezbe öltözve útték el a génmódosított élőlények rossz szellemeit. A rendezvényre ellátogatónak lehetősége nyílt, hogy földjüket, ingatlanjukat génmódosítás-mentes övezetté nyilvánítsák, s ezek után népi kezdeményezéssel kikiáltottuk Budapestet génmódosítás-mentes övezetté, s ezzel felszabadítottuk a fővárost a génmódosítás alól. A génpiszka-karnevál után a szervezők és a résztvevők ötven küldötte buszra szállt, hogy részt vegyen a másnapi bécsi "Génmódosítás-mentes Európáért" felvonuláson.

Április 4-6. között Bécsben az Európai Bizottság és a soros osztrák elnökség közös konferenciát szervezett a génmódosított, hagyományos és bio termények "együtt természetéséről" ("koegzisztenciájáról"). A konferencia ideje alatt április 5-én társadalmi szervezetek (köztük a Föld Barátai, Greenpeace, ATTAC, gazdaszervezetek) és a génmódosítás-mentes európai régiók hatalmas felvonulást szerveztek Bécsben a "Génmódosítás-mentes Európáért". A felvonuláson európai húsz ország több mint háromezer résztvevője vett részt. Magyarországról mintegy hetven ember vett részt a felvonuláson és az azt követő demonstráción. A felszólalók között volt José Bové, az is-

mert francia parasztvezér is, aki gyújtó hangú beszédben jelentette ki, hogy továbbra is fellépünk a génmódosítás ellen. Magyar részről Varga Géza agrármenedzser jelentette be, hogy a 18 települést tömörítő Galga-menti kistérség is génmódosítás-mentes övezet lett. A demonstráció után a szervezők átadták a konferencián részt vevő Fisher-Boel mezőgazdasági biztosnak, Dimasz környezetvédelmi biztosnak és az osztrák mezőgazdasági miniszternek a Génmódosítás-mentes Európáért Bécsi Nyilatko-

A tüntetést szervezők átadják a Génpiszka-mentes Európáért szóló bécsi nyilatkozatot az osztrák környezetvédelmi miniszternek, Dimasznak és Fischer-Boelnek

zatot, amelyben követelik az európai régiók és tagállamok számára az önrendelkezés jogát, hogy biztosíthassák a génmódosítás mentes környezetet, és a génmódosítás-mentes élelmiszereket.

Fidrich Róbert, MTVSZ

További info és a Bécsi Nyilatkozat szövege:

http://www.foeeurope.org/press/2006/HH_05_April_Vienna.htm,

www.foeeurope.org/photogallery/GMOs_Vienna_05_April_2006/vienna_declaration.pdf

006/vienna_declaration.pdf

KOEGZISZTENCIA VAGY A VÁLASZTÁS SZABADSÁGA?

Móra Veronika biológus,

az Ökotárs Alapítvány programvezetője, a Géntechológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság tagja

2006. április 5-6-án az Európai Bizottság és az osztrák soros elnökség nagyszabású konferenciát rendezett Bécsben a "Genetikailag módosított, hagyományos és organikus növények koegzisztenciája (együtt-termesztése) - A választás szabadsága" címmel.

Az esemény előzményei több évre tekintenek vissza. 2003-ban, amikor génmódosított élőlényekre vonatkozó új Európai Uniói jogszabályok elfogadása nyomán felmerült látóhatáron az 1998 óta tartó de facto moratórium feloldásának lehetősége, automatikusan jött az a kérdés is, hogy mi lesz, ha ezek a növények köztermesztésbe kerülve, keresz-

teződnek a hagyományos fajtákkal, és ezzel veszteséget, versenyhátrányt okoznak a konvencionális, de még inkább a biotermelőknek? A probléma az uniós szakzsargonban a koegzisztencia nevet kapta. Ezzel a névvel illetik mindazokat az intézkedéseket, amelyek kiküszöbölhetik a kereszteződésből - avagy genetikai szennyezésből - fakadó, első-

(folytatás a 6. oldalon)

(folytatás az 5. oldalról)

sorban gazdasági károkat. Hamar kiderült azonban, hogy ez alaposan feladja a leckét az intézményrendszernek, hiszen ha alaposabban belegondolunk a dologba, nem kell zsenialitás ahhoz, hogy belássuk: a koegzisztencia elvileg lehetetlen. Ha a génmódosított növények megjelennek egy területen, az idegen gének ott előbb-utóbb ellenőrizhetetlen módon el fognak terjedni - ennek lehetőségét a szerte a világban napvilágra került, többnyire emberi mulasztásból fakadó, szaporodó génszennyezési esetek (pl. legújabban a Bt10 kukorica) is jól mutatják.

A Bizottság végül oly módon vágta el a gordiuszi csomót, hogy 2003 júliusában egy nem-kötelező ajánlást tett közzé, amellyel egyrészt nemzeti hatáskörbe rendelte a kérdéses szabályozását, másrészt felsorolta mindazokat a lehetséges intézkedéseket, amelyeket a koegzisztencia körébe tarthatnak. Ezek nagyjából négy fő csoportba oszthatók:

- a génmódosított növény termelőinek regisztrációs és tájékoztatási kötelezettsége;
- a génmódosított és hagyományos (illetve organikus) növények között izolációs távolságok betartása;
- termelési övintézkedések (munkagépek tisztítása, elkülönített tárolás stb.);
- felelősségbiztosítás és kártérítés.

Ennek nyomán több európai országban - így hazánkban is - jogalkotási munka indult, és mára 4 tagállam: Dánia, Németország, Portugália és Ausztria (itt tartományi szinten oldották meg a kérdést) rendelkezik elfogadott szabályozással, számos más pedig az előkészítettség különböző fokain áll. Azonban hiába a nemzeti szintű szabályozás, mivel a génmódosított növények kérdésköre általában uniós hatáskör - a szabályozás alapelve, hogy egy engedélyezett génmódosított fajta éppolyan termék, mint bármilyen más, amelyek szabad áramlása a közös belső piacon nem akadályozható - a Bizottság fenntartja magának a végső szót a koegzisztencia törvények (vagy rendeletek) jóváhagyása tekintetében, az ún. notifikációs eljárás keretében.

Itt tart a hazai szabályozás is, amelynek előkészítése még 2004 végén kezdődött, egy többoldalú munkacsoport felállításával. A felelős Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium nem önálló jogszabály megalkotása, hanem a géntechnológiai törvény (1998/XXVII) módosítása és egy új fejezettel való kiegészítése mellett döntött. A tervezet központi eleme egy kétlépcsős engedélyezési folyamat: amennyiben valaki génmódosított növényt akar természeteni (amely már engedélyt kellett, hogy kapjon az európai eljárási rendszerben, tehát ettől független folyamatról van szó), annak először is tanfolyamot kell végeznie és erről bizonyítványt szereznie, majd ún. természetési engedélyért kell folyamodnia a hatósághoz. Ez - a szakhatósággal való konzultáció nyomán - előzetes engedélyt ad ki, amelyben lefekteti a betartandó izolációs távolságot (kukorica esetében ez 400 m, amelytől a hatóság kétszeres mértékig eltérhet), de ez még nem jogosítja fel a gazdát a termelés megkezdésére. Előbb minden, az izolációs távolságon belül fekvő földtulajdonos és -használó hozzájárulását is be kell sze-

reznie (a hazai birtokviszonyokat figyelembe véve az FVM becslése szerint egy átlagos méretűnek számító 6 hektáros terület esetében ez 57 szomszédal való egyeztetést jelent) - amennyiben ez nem sikerül, az engedély nem adható ki. A kiadott engedélyek nyilvánosan (interneten) is elérhetőek lesznek, és egy vetési szezonra szólnak. A törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet lefekteti a termesztés során betartandó előírásokat, amelyeket a hatóság ellenőrizhet, és ha szabálytalanságot talál bírságot és más intézkedéseket is előírhat. Végül, a felelősség kérdésében a tervezet a polgári jog ún. veszélyes üzemre vonatkozó rendelkezéseire hivatkozik. Bár az előkészítés folyamán többen javasolták egy önálló kártérítési alap létrehozását, ettől a minisztériumok sajnos elzárkóztak, jogi problémákra hivatkozva.

A tervezetet tavaly november elején fogadta el a kormány, és ez után kezdődött meg a notifikációs eljárás, amelynek során valamennyi tagállam kérdéseket tehetett fel a dokumentummal kapcsolatban, illetve az EU Bizottság is véleményt adott. Ez a határidő lejártával, idén február közepén érkezett meg és mintegy 8 oldalon, 10 pontban "szedi ízekre" a magyar tervezetet. Ha azonban alaposan elolvassuk a rendkívüli technikai-jogi szörszálhasogatásról tanúskodó levelet, kiderülhet, hogy voltaképpen csak 3 ponton szükséges valóban a módosítás - és ezek közül is kettő eléggé apróságnak tekinthető, pl. az engedély kiadási határidejének leszállítása 120-ról 90 napra - a többi ellenvetéssel szemben jól megalapozott érveléssel és indoklással megvédhető a hazai álláspont. Az FVM-ben folytatott eddig megbeszélések alapján a tárca is erre készül - a válasz megfogalmazásának végső határideje az EU eljárásrend szerint május 15. Írásos tervezetet azonban sajnos mindeddig nem kaptunk kézhez, így még kérdéses, hogy Magyarország milyen álláspontot képvisel, milyen taktikát követ e kérdésben Brüsszellel szemben!

Magyar szempontból ilyen körülmények között került sor a bécsi konferenciára, amely, ha egy szóval kéne jellemezni, csak azt mondhatnám: különös volt. Miután először ismertté vált a konferencia szervezésének terve - kb. januárban - sokáig nagy titkolódzás övezett mindent: nem volt nyilvános a program, az előadók névsora, és úgy látszott, igen megválogatják, hogy ki fognak beengedni. Úgy tűnt, hogy a Bizottság mintegy "lenyúlta" az osztrákok ötletét, és igyekszik a közismerten génmódosítás-ellenes bécsi kormány ellenében, a saját érdekeinek megfelelően alakítani a rendezvényt. Március elején a Bizottság jelentést tett közzé a koegzisztencia szabályozásának helyzetéről, amelyben leszögezték, hogy a gyakorlati tapasztalatok hiánya miatt egyelőre nem aktuális az egységes európai szabályozás, a tagállamoknak maximális rugalmasságot kell biztosítani, ugyanakkor a koegzisztencia nem jelentheti egyik termelési forma kizárását sem. Mindemellett a további lépéseket a konferencia eredményeitől tették függővé. Ehhez képest, az utolsó pillanatban jóval könnyebbé vált a regisztráció, mint előzőleg, aminek köszönhetően sok civil ismerőst - Greenpeace-seket, FoE-seket, GENET-eseket - üdvözölhettem a teremben. A külsőségek látványosak - és minden

(folytatás a 7. oldalon)

valószínűség szerint rettenetesen költségesek - voltak: hatalmas konferenciaközpont, becslésem szerint mintegy 6-700 résztvevő, csúcstechnika, 3 kivétel, oda-vissza szinkrontolmácsolás 5 nyelven, lazacos büféebédék, gálavacsora a bécsi városházán. Csak az nem volt világos - és a végére sem vált azzá, hogy mi volt mindennek a célja? Nem készült semmilyen záródokumentum, nyilatkozat (nem is volt tervben ilyen), az esemény leginkább arra volt jó, hogy a génmódosított növények kérdésében uralkodó európai megosztottságot demonstrálja.

Ez már rögtön a nyitó plenárison megmutatkozott, amely ékesen bizonyította a Bizottságon belül fennálló nézetkülönbségeket: Fischer-Boel mezőgazdasági biztos kifejtette, hogy a koegzisztencia kizárólag gazdasági kérdés, míg Dimasz környezetvédelmi biztos szerint a környezet védelmét is szolgálnia kell. A következő előadó, Wilhelm Graefe zu Baringdorf, az Európai Parlament Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottságának elnöke pedig egyenesen amellett tört pálcát, hogy szükség lenne egységes, európai szabályozás kidolgozására - a Parlament bevonásával. Amint a kérdések feltételére és vitára került sor, fel is forrósodott a hangulat, a levezető elnök alig tudta leállítani a hozzászólók hadát. A délutáni szekcióülésen, amelyen részt vettem, főleg a spanyol mezőgazdasági minisztérium képviselője generált vitát, aki illusztrált előadásban mutatta ki, hogy a génmódosított kukorica termesztése mennyire kedvez a spanyol gazdáknak, és a koegzisztencia előírások betartásával (20 méter védőtávolság mellett!) minden tökéletesen rendben van. A hallgatóságból azonban többen is cáfolták állításait - részben a Greenpeace, amely a közelmúltban készített jelentést a spanyol helyzetről, részben pedig helyi biogazdálkodók. Más spanyol farmerek ugyanakkor a génmódosított növények termesztése mellett szóltak.

Az is egyértelművé vált a két nap folyamán, hogy a koegzisztenciával kapcsolatos problémák közül, a jelölési küszöbértékek mellett, a méhészek tisztázatlan helyzete a legjelentősebb - többször feltett kérdéseikre végül a záró plenárison kaptak nagy nehezen választ, mely szerint senki nem tudja, hogy ők hogyan védekezhetnének a méz és egyéb termékek genetikai szennyezése ellen, és csak a szokásos mantra hangzott el újra: "több tapasztalatra van szükség". Csak az a nagy kérdés, hogy addig mi lesz? Erre semmilyen téren nem adott választ a rendezvény. A végső összefoglaló sem kínált kiutat, csak a Bizottság unásig ismert kliséit ismételte újra: a hagyományos gazdálkodók folytatni kell, hogy tudják az eddigi termelést, de a génmódosított növények termelőinek is meg kell adni a lehetőséget, biztosítani kell a választás szabadságát stb. stb., de arról, hogy mindez egyszerre hogyan lesz lehetséges, nem esett szó.

Ami a hazai részvételt illeti, az FVM végül meglehetősen nagy, nyolcfős delegációt állított össze, amelyből csak hárman voltak a minisztérium munkatársai, a többi 5 különféle szakmai szervezeteket (illetve a társhatóság KvVM-et) képviselte. Bedő Zoltánnak, a martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézet igazgatójának jutott az a megtiszteltetés, hogy a délutáni szekcióban bemutassa a magyar koegzisztencia

tervezetét, persze az FVM felkészítése mellett. Sem előzetesen, sem így utólag nem derült ki, hogy miért éppen rá esett a választás (hisz korábban nem vett részt az előkészítésben): az még csak hagyján, hogy előadását egy az egyben felolvasta, de az már kifejezetten kínos volt, hogy hallgatói kérdésre teljesen félreértelmezett választ adott a MON810 kódnevű kukoricára kimondott hazai átmeneti tilalom indoklására vonatkozóan, más kérdésekre meg egyáltalán nem is válaszolt. Előadása második részében ugyanis idézett egy általuk végzett felmérést a hazai gazdálkodók körében, amely szerint a gazdák 73%-a hosszabb távon vetne génmódosított növényeket, sőt, 62%-a családjával is megetetné. A bibi csak az, hogy ez a vizsgálat (a nálam lévő példányon sajnos nincs évszám), évekkor ezelőtt, talán a 90-es évek végén készült, amikor még sokkal kevesebbet lehetett hallani a témáról. Bár az erre vonatkozó kérdésre adott válaszában Bedő prof mindenre kitért, a mintaszám-tól kezdve annak összetételéig, csak az évszám nem hangzott el...

Ami a moratórium indoklását illeti, Bedő prof szerint erre az intézkedésre azért volt szükség, mert Magyarországon a kukoricamoly (amely ellen védettek a szóban forgó fajták) nem jelentős kártevő, illetve meg kell védeni a kukorica-vetőmagtermesztést az átkeresztződéstől. Bár mindkét állítás igaz, egyik sem szerepelt az átmeneti tilalom indoklásában

(nem is szerepelhetek, hiszen az uniós szabályok szerint csak környezeti- illetve egészségügyi kockázatokkal kapcsolatos új tudományos ismeretekre hivatkozva lehet ilyen intézkedést hozni) - ehelyett a Pannon Ökorégióban elvégzett és még elvégzendő környezeti hatásvizsgálatokkal támasztotta alá a minisztérium lépését. Eléggye egyértelműen kiviláglott, hogy a professzor nem készült többel, mint amennyi a papírjára (Powerpoint-jára) fel volt írva.

Nagy kérdés, hogy mit szeretett volna mindezzel elérni az őt felkérő és az anyagot előkészítő minisztérium, a hazai törvénytervezet még zajló notifikációs eljárásának fényében: talán húzódoztak az egyértelmű állásfoglalástól, nem kívánták lapjaikat kijátszani a Bizottságnak szóló válasz elküldése előtt? Az előadás "elmaszatolt", kissé ködös konklúziója ugyanis azt a benyomást keltette, hogy a magyar kormányzat nem kívánja megvédeni saját tervezetét, nincsenek érvei mellett, hogy miért javasolja épp ezt a szabályozást. Egy határozott kiállítás a magyar érdekek mellett talán gyümölcsözőbb lett volna...

EURÓPAI PARLAMENTI KÉPVISELŐK ÉS A GÉNMODOSÍTOTT SZERVEZETEK

ÍRÁSBELI NYILATKOZAT A GENETIKAILAG MÓDOSÍTOTT ÉLELMISZERRŐL, VETŐMAGRÓL ÉS TAKARMÁNYRÓL

2006. márciusában a génmódosított szervezetektől mentes Európa céljának érdekében Janusz Wojciechowski európai parlamenti képviselő (MEP), a lengyel Mezőgazdasági Bizottság alelnöke és másik három képviselőtársa, a brit Caroline Lucas, Ioannis Gklavakis Görögországból és Thijs Berman Hollandiából, az Európai Parlament elé terjesztette az alábbi hivatalos írásbeli nyilatkozatot. (száma: 0014/2006, [http:// www.icppc.pl/sciagnij/en.pdf](http://www.icppc.pl/sciagnij/en.pdf)).

E deklarációt az Európai Parlament több, mint felének kell aláírnia ahhoz, hogy hivatalos dokumentummá nyilvánítsák, azaz fontos politikai és jogi lépést jelentene. A nyilatkozat változásokat követel az európai jogban, hogy az megengedje: minden tagállam és minden régió (ha akarja) betilthassa a területén a genetikailag módosított szervezetek természetét. Az aláírásgyűjtés 2006. június 13-ig tart.

AZ EURÓPAI PARLAMENT,

- TEKINTETTEL ELJÁRÁSI SZABÁLYZATA 116. CIKKÉRE,

A. tiszteletben tartva az EU állampolgárai többségének és több tagállam régiójának a genetikailag módosított szervezetek (GMO) jelenléte ellen kinyilvánított akaratát,

B. figyelembe véve, hogy roppant nehéz biztosítani genetikailag módosított szervezetek együttélését más növényekkel,

C. elismerve, hogy a biodiverzitás sokkal inkább hozzájárul táplálkozásunk biztonságához,

mint a növények vagy állatok bármilyen géntechnológiája,

D. figyelembe véve, hogy a mezőgazdaság fejlesztésére Európában a legjobb lehetőség a hagyományos és ökológiai élelmiszergyártás,

E. figyelembe véve az elismert kockázatokat, amelyeket a genetikailag módosított szervezetek jelentenek az emberek,

az állatok és a természetes környezet egészségére,

F. felismerve, hogy az élő szervezetekre vonatkozó szabaddalmi jogok nagyban növelik a gazdálkodók költségeit,

1. kéri, hogy minden országnak és régióknak legyen joga arra, hogy teljességgel megtiltsa a géntechnológiával módosított szervezetek importját, termesztését és eladását;

2. sürgeti az Európai Tanácsot és az Európai Bizottságot, hogy határozzák meg a géntechnológiával foglalkozó cégek szigorú és korlátlan felelősségét minden a környezet,

az egészség és a gazdaság számára okozott kárra vonatkozóan, amelyek a genetikailag módosított szervezetek bevezetésének és használatának eredményei;

3. kéri, hogy valamennyi élő szervezetről szóló szabaddalmi jogot minősítsenek érvénytelennek;

4. utasítja elnökét, hogy továbbítsa e nyilatkozatot, az aláírók neveivel együtt a Tanácshoz és a Bizottsághoz.

EDDIG ALÁÍRTÁK (MEP):

1. Ayward Liam, UEN, IRL, 2. Batzeli Katerina, PES, GR, 3. Bernahmias Jean-Luc, Greens, FR, 4. Berman Thijs, PES, NL, 5. Bourzai Bernadette, PES, FR, 6. Buzek Jerzy, EPP-ED, PL, 7. Camre Mogens N.J., UEN, DA, 8. Correia Fausto, PES, PT, 9. Czamecki Ryszard, NI, PL, 10. Did iokas Gintaras, UEN, PL, 11. Duka-Z lyoni `np`d, EPP-ED, SV, 12. Estrela Edite, PES, PT, 13. Evans Jillian, Greens, UK, 14. Fernandes Emanuel Jardim, PES, PT, 15. Figueiredo Ilda, GUE-NGL, PT, 16. Gklavakis Ioannis, EPP-ED, GR, 17. Goudin HÖLine, ID, SV, 18. Gr ner Lissy, PES, DE, 19. Guidoni Umberto, GUE-NGL, IT, 20. Harkin Marian, ALDE, IRL, 21. Hassi Satu, Greens, FI, 22. Hughton Ian, Greens, UK, 23. Isler BÖguin, Marie Anne, Greens, FR, 24. Ja+owiecki Stanisław, EPP-ED, PL, 25. Jär ka L via, EPP-ED, HU, 26. Kreissl-D rfler Wolfgang, PES, DE, 27. Krupa Urszula, NI, PL, 28. Ku miuk Zbigniew, UEN, PL, 29. Lambert Jean, Greens, UK, 30. Libicki Marcin, UEN, PL, 31. Lichtenberger Eva, Greens, OS, 32. Lucas Caroline, Greens, UK, 33. Madeira Jamila, PES, PT, 34. Masiel Jan, NI, PL, 35. Matsis Yiannakis, EPP-ED, Cyprus, 36. Mavrommatis Manolis, EPP-ED, GR, 37. Panayotopoulos-Cassiotou Marie, EPP-ED, GR, 38. Papastamkos Georgios, EPP-ED, GR, 39. Podkański Zdzisław Zbigniew, UEN, PL, 40. Roszkowski Wojciech, UEN, PL, 41. Samaras Antonis, EPP-ED, GR, 42. Schlyter Carl, Greens, SV, 43. Schroedter, Greens, DE, 44. Nikolaos Sifunakis, PES, GR, 45. Kathy Sinnott, ID, IRL, 46. Sj stedt, GUE-NGL, SV, 47. Bogusław Sonik, EPP-ED, PL, 48. Bart Staes, GUE-NGL, BE, 49. Lász- l Surján, EPP-ED, HU, 50. Eva-Britt Svensson, GUE-NGL, SV, 51. C, EPP-ED, HU, 52. Witold Tomczak, NI, PL, 53. Evangelia Tzampazi, PES, GR, 54. Johannes Voggenhuber, GREENS, OS, 55. Wojciechowski Janusz, UEN, PL, 56. Zaleski Zbigniew, EPP-ED, PL, 57. Zapałowski Andrzej Tomasz, NI, PL, 58. MATSOUKA Maria, PES, GR

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KETTŐS MÉRCÉJE?

A BIZOTTSÁG GÉNMODOSÍTOTT SZERVEZETEKSEL KAPCSOLATOS DÖNTÉSEK NAGYOBB ÁTLÁTHATÓSÁGÁT

AKARJA, DE MAGA A BIZOTTSÁG NEM KÖVETKEZETES

A Bizottság úgy döntött, hogy több tudományos következetességet és átláthatóságot vár az Európai Élelmiszerbiztonsági Hivatal (European Food Safety Authority, EFSA) jóváhagyásaitól és döntéseitől a génmódosított szervezetekkel (GMO) kapcsolatban.

HÁTTÉR

Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hivatal szerepe a génmódosított szervezetek jóváhagyási folyamatában az, hogy biztosítsa: csak olyan génmódosított szervezetek jelenjenek meg az európai piacokon, amelyek emberi, és állati fogyasztásra alkalmasak és biztonságosak, illetve a környezetbe való kijuttatásuk sem okoz környezeti kockázatot. Azonban sok tagállam, köztük az EU elnökségét jelenleg betöltő Ausztria is, kritizálta a Hivatalt a génmódosított szervezetekkel kapcsolatos elfogultsága miatt és kijelentette, hogy az olyan GMO-kat is jóváhagyott, amelyeket nem vizsgáltak meg megfelelő tudományos alapossággal.

A BIZOTTSÁGI DÖNTÉS

A Bizottság végül április 12-én úgy döntött, hogy gyakorlati változásokat vezet be a Hivatal génmódosított szervezetek jóváhagyási eljárásában, amelyek átláthatóbbá és tudományosan következetesebbé teszik a döntéseket. A Bizottság felhívja a Hivatalt például, hogy szorosan működjön együtt a tagállamok országos tudományos szerveivel, intézeteivel, illetve adjon nekik részletes indoklást abban az esetben, ha a Hivatal döntésében elutasítaná az országos hatóságok által felvetett tudományos elvetéseket. A Bizottság élne azzal a jogával is, hogy felfüggesztesse a jóváhagyási eljárást és visszatérjen egy kérdéshez, amennyiben egy tagállam részéről "fontos új tudományos kérdés" vetődne fel, amelyet a Hivatal véleményezéskor nem vitatott meg teljesen.

ELŐZMÉNYEK

Az EU biztosok hatalmas hibát követnek el - figyelmeztetett április 11-én a Föld Barátai Európa és a Greenpeace - ha figyelmen kívül hagyják a tagállamok erős kritikáit a génmódosított szervezetekkel kapcsolatos jelenlegi uniós eljárási folyamattal szemben. A Bizottság korábban állandó jelleggel visszautasította bármilyen probléma létezését a folyamatban.

"Az Európai Bizottság túl sokáig hagyta figyelmen kívül a rendszer gyengeségeit, de most hallgatnia kell a tagállamokra és be kell vezetnie a szigorú, átlátható és független GMO kockázatanalízist."

A Bizottság április közepi belső vitája a Környezetvédelmi Tanács március 9-én tartott nyilvános vitáját követte, ahol a tagállamok nagy többsége kritizálta a génmódosított szervezetek ellenőrzési és engedélyezési eljárásait. A tagállamok sürgették a Bizottságot, hogy javítsa az EU ge-

netikailag módosított szervezetekről szóló törvényeit és kockázatelemzését, elsősorban a környezeti- és egészségügyi hosszú távú hatásokat illetően. Nagyobb átláthatóságot kértek, illetve megkérdőjelezték az ún. komitológiai eljárás helyességét a GMO döntéseknél, amely a jóváhagyás minden hatalmát a Bizottságra ruházza rá, még abban az esetben is, ha a legtöbb uniós kormány ellenzi azt.

A Bizottsági tárgyalást megelőzően néhány Bizottsági tag, a kereskedelmi (Mandelson), az ipari (Verheugen) és a kutatási (Potocnik) főbiztosok már elleneztek, hogy a Bizottság megváltoztassa politikáját a kérdésben. Korábban előálltak a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) GMO vitájának fenyegetésével, annak érdekében, hogy egy, a biotechnológiai ipart támogató álláspontot igazoljanak. Azonban az előzetes WTO panel rendelkezések felfedik, hogy a panel már elutasított számos egyesült államokbeli, kanadai és argentin kérelmet is, és legfőképp nem írta felül az államok jogát, hogy saját maguk felállíthassanak szigorú élelmiszerbiztonsági (biosafety) szabályokat.

"Semmi sem akadályozza meg a WTO szabályai szerint a Bizottságot, hogy szigorú előírásokat támogasson a génmódosított szervezetek engedélyezésére vonatkozóan, beleértve azok hosszú távú környezeti és egészségügyi hatásainak felmérését" - mondta Helen Holder, a Föld Barátai Európa programvezetője. - "A Bizottság már nem használhatja a WTO-t arra, hogy igazolja a GMO-k automatikus jóváhagyását mindössze a biotechnológiai ipar kedvéért."

A Föld Barátai Európa és a Greenpeace és arra mutattak rá, hogy a jogi követelményeket, amelyek a génmódosított szervezetek hosszú távú hatásait vizsgálnák, illetve figyelembe vennék a tudományos bizonytalanságot és a tagállamok tiltakozását, már túl sokáig hanyagolta az EFSA és a Bizottság. A GMO-kat mindössze azon alapadatok szerint vizsgálják, amiket az engedélykérelmet benyújtó, termelő cég mutat be, és ahol a legtöbb adat úgy van nyilvántartva, mint "bizalmas üzleti információ". Eme átláthatóság hiánya az EU törvények megsértését jelenti és megakadályozza, hogy az köz érdekében működő állami, független kutatók megvizsgálhassák a genetikailag módosított termékek kockázatát.

VISSZHANGOK

A környezetvédő civil szervezetek azonnal üdvözlötték a Bizottság új szándékait. A Greenpeace Europe azt követelte, hogy az EFSA azonnali hatállyal dolgozzon ki kötelező útmutatót, formát a génmódosított szervezetek kockázatainak értékelésére. A Föld Barátai szervezettel együtt arra is felszólított, hogy függesszék fel a jelenlegi jóváhagyási eljárásokat és vizsgálják meg újból a Hivatal korábbi GMO-véleményezéseit.

(folytatás a 10. oldalon)

(folytatás a 9. oldalról)

Az EuropaBio - a biotechnológiai ipar európai szövetsége- szintén örömmel fogadta a Bizottság javító szándékú javaslatait, kivéve azt az egyet, amelyik megadja a jogot a bizottságnak, hogy az felfüggeszthesse az eljárást és vizs- zatérjen a kérdésre. "Ezt a részét nagyon zavarónak találom mert nem látom, hogy a Bizottság hogyan fogja ezt megoldani a jelenlegi jogi kereteken belül, ahogy azt ők ál- lítják!" mondta Simon Barber az EuropaBiotól. Ha a Hiva- tal tudományos kockázatelemző eljárását politizálják, a Hi- vatal teljesen értelmetlenné válik" folytatta.

A DÖNTÉS UTÓÉLETE - AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KETTŐS MÉRCÉVEL MÉR?

2006. április 18.: Környezetvédő szervezetek birtokába jutott dokumentumok rámutatnak, hogy az Európai Bizot- tság engedélyezi a génmódosított élelmiszereket, miköz- ben komoly kétségei vannak azok egészségügyi és kör- nyezeti hatásait illetően. A Föld Barátai és magyar tagszer- vezete, a Magyar Természetvédők Szövetsége illetve a Greenpeace a génmódosított élelmiszerek használatának és forgalmazásának felfüggesztésére szólított fel mindad- dig, amíg a biztonsági kérdésekre megnyugtató megoldás nem születik.

A dokumentumok felfedik a génmódosított élelmiszerekről zárt ajtók mögött zajló kereskedelmi vita (1) során benyújtott tudományos érveket. A Bizottság a Kereske- delmi Világszervezetnél (WTO-nál) azzal érvel, hogy "szá- mos területen nagy a bizonytalanság", és hogy "bizonyos kérdéseket egyáltalán nem tanulmányoztak még". Ezen felül az is kiderül:

- az emberi egészségről: "egyszerűen semmilyen mó- don nem lehet kideríteni, hogy a génmódosított termékek bevezetésének bármilyen hatása lett volna az emberi egészségre (...) nincs semmiféle egyedi, abszolút, tudomá- nyos küszöbérték annak eldöntésére, hogy a génmó- dosított termékek biztonságosak vagy sem."

- A génmódosított növények termesztéséről: "ésszerű és törvényes álláspont", hogy a rovar-rezisztens növénye- ket (az egyetlen génmódosított növénytípus, amelyet az EU-ban termesztene) nem szabad termesztetni, amíg a ta- lajra vonatkozó összes hatást meg nem ismerjük.

- a környezetről: a génmódosított növények környezeti biztonságosságát támogató legfontosabb tanulmány "tu- dományos szempontból téves".

- hogy jelentős nézetkülönbségek vannak az Európai Bi- zottság és az Európai Élelmiszerbiztonsági Hivatal (EFSA, amely a Bizottság tanácsadó szerve élelmiszerbiztonsági kérdésekben) között. Egy példa: a Bizottság kritizálja az EFSA-t, hogy nem követel meg további vizsgálatokat miu- tán elutasította azokat a tudományos bizonyítékokat, ame- lyek amelyek a génmódosított növények negatív hatásait mutatták ki a földigilisztákra (amelyek tevékenysége az egészséges talajszerkezethez és talajösszetételhez alap- vetően szükséges - a szerk.). Lásd a Föld Barátai és a Greenpeace közös, átfogó jelentését (2).

Miközben az Európai Bizottság a Kereskedelmi Világ- szervezethez (WTO) benyújtott dokumentumokban ki-

hangsúlyozza a biztonsági problémákat. Az Európai Bi- zottság:

- a tagállamok ellenvéleményét figyelmen kívül hagyva hét génmódosított élelmiszer forgalmazását engedélyez- te az elmúlt két évben;

- két alkalommal is (2004. novemberében és 2005. júni- usában) előírta tagállamoknak, hogy szavazzanak a gén- módosított termékekre öt országban bevezetett tilalmak feloldásáról. A Bizottság ezen kísérletét mindkét alkalom- mal leszavazták (3). Ironikus, hogy a WTO-hoz benyújtott tudományos érvek éppen ezeket a tilalmakat igazolják.

- a Bizottság engedélyezte a Monsanto által kifejlesztett génmódosított kukorica 31 fajtájának európai termeszté- sét. (4)

Most, hogy napvilágra kerültek a génmódosított élelmi- szerek biztonságával kapcsolatos aggodalmak, azonnal le kell állítani minden génmódosított élelmiszer és növény forgalmazását és termesztését az EU-ban - jelentette ki Fidrich Róbert, a Magyar Természetvédők Szövetségének programvezetője, majd folytatta: "Amikor az Európai Bi- zottság feloldotta a moratóriumot, és rákényszerített Eu- rópára génmódosított élelmiszereket, azt mondta a lakos- ságnak, hogy azok biztonságosak. Most pedig, zárt ajtók mögött, ennek pont az ellenkezőjéről érvel. Ez egyszerű- en botrány!"

Nemes Noémi, a Greenpeace kampányfelelőse kijelen- tette: "Megdöbbenőek ezek az anyagok: azt mutatják, hogy a Bizottság semmibe veszi az embereket és a kör- nyezetet, és azt bizonyítja, hogy az európai élelmiszerbiz- tonsági háló nem működik. Az Európai Élelmiszerbiztonsá- gi Hivatal, amelynek tanácsaira támaszkodik a Bizottság, nem működik megfelelően - sürgősen és gyökeresen meg kell reformálni."

Jegyzetek

1. A Bizottság tudományos érvei a WTO panelhez a következő két dokumentumban olvashatók: *Comments by the European Communities on the Scientific and Technical Advice to the Panel, Geneva, 28 January 2005*; és

Further scientific or technical evidence in response to the other parties' comments by the European Communities, Geneva, 10 February 2005.

Mindkettő angolul letölthető : http://www.foeeurope.org/biteback/EC_case.htm

2. A Föld Barátai Európa és a Greenpeace jelentése letölthető: http://www.foeeurope.org/biteback/download/hidden_uncertainties.pdf

3. http://www.foeeurope.org/press/2005/AB_24_June_vote.htm

4. A Bizottság a Monsanto MON810 kukoricája 17 fajtáját tette az Európai Közösség Magkatalógusába 2004. szeptemberében. További 14 fajtát rakott hozzá 2005. decemberében.

Forrás: Euractive.com és Föld Barátai-Greenpeace sajtóközle- mény

További anyagok angolul:

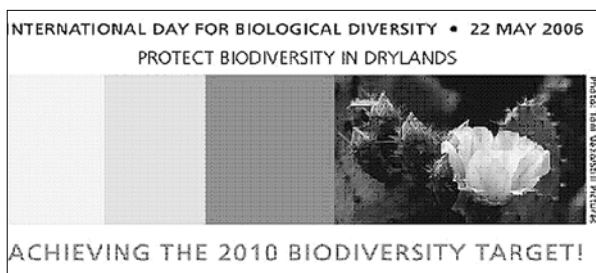
http://www.foeeurope.org/publications/2006/contaminate_or_legislate.pdf

Fordította: Zólyomi Ágnes és Botár Alexa

ENSZ BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG EGYEZMÉNY KONFERENCIA

A VÁLLALATOKNAK "EL KELL KÖTELEZNIÜK MAGUKAT A BIODIVERZITÁS MELLETT"

A magánszektorak úgy kell igazítani irányelveit és gyakorlatát, hogy azok jobban megfeleljenek a biológiai sokféleség (biodiverzitás) nemzetközi céljainak - erről állapodtak meg március végén az ENSZ Biológiai Sokféleség Egyezmény részes felei nyolcadik, a brazil Curitibában tartott konferenciájukon.

Sürgették, hogy az országok egyeztessenek cégekkel is, amikor nemzeti biológiai sokféleség akcióttervet alakítanak ki, és fontolják meg, hogy vállalat tanúsítványi rendszert állítsanak fel azok biodiverzitás terén elért teljesítménye alapján. A felek megállapodtak egy ún. "útvonal-térképben", amellyel teljesíthető az Egyezmény átfogó célja: a biológiai sokféleség veszteségének jelentős csökkentése 2010-re. Erre az évre véglegesítenének egy nemzetközi rendszert, amely a genetikai források hozzáféréseivel és a haszon-megosztással foglalkozik.

A március 20-31 közötti kéthetes találkozót követően több szervezet csatlódságát fejezte ki, hogy nem született jogilag kötelező érvényű megállapodás sem haszon-megosztásról, sem a nyílt tengeri védett területekről. Egyesek szerint az eseményt beárnyékolta az, hogy március közepén az Egyesült Államok kormánya bejelentette: csaknem megfelel az eddigi 100 millió dolláros éves hozzájárulását a GEF-hez (global environment facility), amely az Egyezmény pénzügyi mechanizmusa.

A Biológiai Sokféleség Egyezmény alapján az Unió 1998-ban fogadta el első Biodiverzitás Stratégiáját. A johannesburgi Csúcsot követően elindult a stratégia felülvizsgálata, ezzel a folyamattal is foglalkozott a konferencián Sztavrosz Dimasz EU környezetvédelmi biztos. Májusban a folyamat részeként az Európai Bizottság biológiai sokféleségről szóló anyagot (ún. policy paper-t) nyújt majd be a tagállamoknak és az Európai Parlamentnek; ez a doku mentum frissíti és kiterjeszti a korábbi stratégiát. Egyúttal részletes akcióttervet is bemutatnak, amely a 2010-re szóló célok eléréséhez szükséges uniós lépéseket írja le.

Az akciótterv négy alappillérre fog épülni:

- a biológiai sokféleség védelme az Unión belül;
- az Unió szerepe a globális biológiai sokféleség védelmében;
- az éghajlatváltozás hatása a biológiai sokféleségre; és
- a tudás-ismeret bázis javítása.

Az új EU biodiverzitás stratégia fő témáit ismertetve Dimasz elsőként azt említette, hogy a nemzetközi környezeti kormányzás hatékonyságán és az Egyezmény hatékonyabb végrehajtásán fognak dolgozni. Második témaként szükség lesz elegendő forrást félretenni a biodiverzitás céljára a külső segélyprogramokból. Ezt a kiegészítő segítyt csak akkor fogantatosítják, ha a támogatott országok a biológiai sokféleséget teljesen beépítik nemzeti politikai alapelveik közé. Harmadik, és egyben viszonylag új munkaterület, hogy a kereskedelem biológiai sokféleségre gyakorolt valós hatását felmérjék és ennek alapján megfelelő intézkedéseket eszközöljenek. Fontos ilyen kérdés az árutözsden való tözsdecikk-kereskedelem, például a faanyag esetében, amely az egyik fő mozgatórugója a trópusi erdőirtások előretörésének.

További info a konferenciáról és az Egyezményről:

<http://www.iisd.ca/vol09/enb09363e.html>

Forrás: ENDS Europe Daily és Sztavrosz Dimasz beszéde az Európai Bizottság honlapján <http://europa.eu.int/> press releases

A KÖZLEKEDÉS NÖVEKEDÉSE TÚLSZÁRNYALJA A NAGYOBB ENERGIAHATÉKONYSÁGOT

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) új jelentése alátámasztja, hogy a közlekedési szektor növekedése további nyomást gyakorol a környezetre és jelentősen megemeli az egészségügyi veszélyek kockázatát.

Az új EEA tanulmány, a "Közlekedés és környezet 2005: szemben egy dilemmával" bemutatja, hogy az EU törvényalkotói új kihívással néznek szembe a közlekedési szektor területén. Habár a szektor jelentős erőfeszítést tett az utóbbi években, hogy növelje energiahatékonyágát, a közlekedés volumenének folyamatos növe-

kedése miatt a környezetre gyakorolt hatása megsokszorozódott. Az EEA legfőbb kérdése az, hogy Európa hogyan fogja fenntartani a jelenlegi magas mobilitási szintet, illetve a közlekedés jelenlegi könnyű elérhetőségét, miközben megpróbálja elkerülni a közlekedés negatív hatásait.

A JELENTÉS FŐ ÜZENETEI:

- A teheráru transzport mértéke növekedik és semmilyen jel nem mutat arra, hogy szétválna a GDP-től
- Az utasszállítás mértéke a gazdasági növekedéssel emelkedett

(folytatás a 12. oldalon)

(folytatás a 11. oldalról)

- A közlekedés által kibocsátott üvegházhatású gázok mennyisége növekedett

- Annak ellenére, hogy átlagosan a közlekedés tisztábbá vált, a megnövekedett forgalom komoly levegőtisztasági és környezeti problémákhoz vezet

- Bár új alternatívákat és tisztább üzemanyagokat (mint pl.: bioüzemanyagok) már elkezdtek kifejleszteni, ezek még csekély jelentőségűek

- Az új technológiák kifejlesztése lecsökkentheti a kibocsátást és fogyasztást, de több erőfeszítés kell, hogy az üvegházhatású gázok is csökkenjenek

- Az árak nem tükrözik a közlekedés külsőleges, externális hatásait.

Az elmúlt években az EU felismerte ezeket a problémákat és különböző intézkedéseket készít elő, habár a folyamat lassúsága kiábrándító. A Bizottság egy olyan javaslaton dolgozik, amely a közlekedési szektort vonja be a kibocsátás-kereskedelmi rendszerbe (ETS, az üvegházgázok emissziójának kereskedési rendszere). Mindemellett a "fenntartható közlekedést" is megnevezi, mint a felülvizsgált Fenntartható Fejlődés Stratégia egyik legfontosabb prioritását.

határozott határértékeket. Az ózon szintjére meghatározott határértéket 2010-re több ország is át fogja lépni, mutatott rá a hivatal, illetve több tagország, így pl. Hollandia nehezen küzd meg a vonatkozó szilárd anyag kibocsátási határértékek betartásával.

RÉSZLETEK:

Az "Időszaki" jelentés legtöbb adata 1999-2002 időszakból származik, egyes ügyek esetében 2003-ig is mutat be trendeket. Az EEA arra figyelmeztet, hogy ezek a folyamatos, nem-fenntartható trendek aláaknázzák a Kiotói Jegyzőkönyv célok elérésére irányuló folyamatot.

A légi közlekedés a leginkább problematikus terület, a légi utasok száma 96%-kal nőtt 1990 és 2002 között. Összehasonlításképpen, a közlekedés valamennyi ágazatában megforduló utasok száma 30%-kal növekedett ugyan ezen időszakban, a teljes teherszállítás pedig 34%-kal.

A jelentés azzal érvel, hogy azon területeken, amelyek hatással vannak a szállítási igényekre, mint például tájépítészet, ipari fejlődés és mezőgazdaság, az igények csökkentésére irányuló kampányra is szükség lenne. "Olyan folyamatokhoz vagyunk hozzáláncolva, amelyek rövidtávon nehezen változtathatók.", mondta az EEA igazgatója, Jacqueline McGlade. "Hosszútávú politikai kezdeményezésekre van szükség, hogy rávegyük az embereket arra, hogy változtassák meg szokásaikat."

A közlekedésből eredő üvegházhatású gázok kibocsátása Európában 1990 és 2003 között 22%-kal emelkedett, míg más szektorokban csökkent, mondja az EEA jelentés. Írország ezen időszak alatt jelentős, 130%-os kibocsátás-növekedést produkált. A másik végletként Németország kibocsátás-növekedése 5%-os volt.

A jelentés a szállítás rossz levegőtisztaságához való hozzájárulását is fejtegeti, és azt jósolja, hogy számos európai város továbbra sem fogja tudni teljesíteni az EU által meg-

határozott határértékeket. Noha a személyszállításra vonatkozó adatok itt-ott hiányosak, nincs arra utaló jelzés, hogy átállás történne közúti szállításról vasútra. A személygépkocsik csökkenő kihasználtsági arányokkal rendelkeznek, ugyanakkor a kamionok átlagos rakománysúlya néhány országban, mint az Egyesült Királyság, Hollandia és Dánia területén stagnál vagy éppen csökken.

Eközben az EU közlekedési miniszterei megvitták az Európai Fenntarthatósági Fejlesztési Stratégia felülvizsgálatára vonatkozó terveket Brüsszelben. Hollandia és Németország sürgette a jelenlegi szabályozás változtatását, szigorúbb kibocsátási határértékek bevezetését, hogy segítséget nyújtsanak a tagországoknak az EU levegőtisztasági követelményeinek teljesítésében. A tanács ugyanakkor elfogadta az Európai Parlament egyezségi javaslatát új, a kamionok esetében alkalmazandó úthasználati díj bevezetésére vonatkozóan. Az Eurovignette irányelv most már hatályba léphet.

További info:

- Az EEA sajtóközleménye: <http://org.eea.eu.int/documents/newsreleases/term2005-en>

- A jelentés: http://reports.eea.eu.int/eea_report_2006_3/en/term_2005.pdf

- Környezetvédelmi Főigazgatóság Bizottsága: Közlekedés és Környezet: <http://europa.eu.int/comm/environment/air/transport.htm>

Forrás: Euractive.com és ENDS Europe Daily.

Fordította: Zólyomi Ágnes és Gondár Szilvia.

AZ EU DRASZTIKUS CSÖKKENTÉST SÜRGET A KLÍMAVÁLTOZÁST ELŐIDÉZŐ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁBAN

Az EU felkérte a világ összes iparosodott országát, hogy jelentős csökkenéseket tegyenek az üvegházhatású gázok kibocsátása terén, egy a 2012 utáni globális klímapolitikára vonatkozó megbeszélés előtt.

Ezen tárgyalások lesznek az első azóta, hogy a világ kormányai megegyeztek múlt decemberben Montreálban abban, hogy őszinte megbeszéléseket folytassanak a témáról. A munkabizottság, amelyet a Kiotói Jegyzőkönyvet ratifikált országok alkotják, május 17-25 között Bonnban kezdi meg a 2012 utánról szóló tárgyalásokat. Ezt megelőzően egy szélesebb körű "dialógus" is megkezdődik a hosszú távú klímaváltozási politikával kapcsolatban, mind a fejlődő, mint a fejlett országok bevonásával.

Kiindulási pontként az EU egy olyan politika kialakítását kéri, amely azt az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye által megfogalmazott alapvető elvet követi, hogy elkerüljük a veszélyes klímaváltozást, és mint ilyen, a világ átlaghőmérsékletének legfeljebb 2°C-os növekedésénél húzza meg a határt. Annak érdekében, hogy ezt elérhessük, a tudósok ajánlása szerint a világ egészének 15-50%-kal kell csökkentenie a kibocsátásokat 2050-re, képviseli az EU. Részletes célként került meghatározásra az, hogy a fejlett országok 15-30%-kal csökkentsék kibocsátásaikat 2020-ig,

majd további csökkentés szükséges 2050-re.

Az EU ragaszkodik ahhoz, hogy további kötelező kibocsátási határértékek meghatározására is szükség van a 2012 utáni időszakra. Kizárólag ezen határértékek meghatározásával válik lehetővé a Kiotói Jegyzőkönyv rugalmas mechanizmusai, az együttes végrehajtás, a tiszta fejlesztési mechanizmus (CDM) és a nemzetközi kibocsátás-kereskedelem (ETS) hatékony végrehajtása, érvel.

Az első megbeszélésén, a Kiotó munkabizottság egy munkatervben kell megállapodjon a következő megbeszélésekre vonatkozóan, mondta az EU szakembere. Számos kérdés megoldásának szükségességét vetették fel, így például a jövőbeli kötelezettségvállalási időszakok hossza, a szén-nyelők kezelésének mikéntje, illetve annak eldöntése, hogy a légitöbbleket, valamint a nemzetközi hajózás által kibocsátott anyagokat bevonják-e a Jegyzőkönyvbe.

Az EU indítványa egy a körülbelül tucatnyi beadvány közül, amely az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye titkárságához (UNFCCC Secretariat) érkezett Bonnba. Mind olvashatók: <http://unfccc.int/meetings/dialogue/items/3669.php>

*Forrás: ENDS Europe Daily.
Fordította: Gondár Szilvia*

AZ EU VEZETŐI AZ ERŐSEBB MEGÚJULÓ ENERGIÁS CÉLOKÉRT

A közös európai energiapolitika célja az egyensúly kialakítása az ellátás biztonsága, a versenyképesség valamint a környezeti fenntarthatóság között, állapodtak meg az EU vezetői a tavaszi Európai Tanácsi ülésen.

A kormányfők támogatták az energiaügyi miniszterek ebben a hónapban elhangzott felhívását, amely olyan politika kialakítását sürgeti, ami elősegíti a megújuló energiák arányának növelését 2010 után, valamint a decemberben kiadott biomassza energia akcióterv gyors végrehajtását.

Támogatták továbbá a megújuló energiaforrások arányára vonatkozó hosszútávú cél kialakítását, javasolva "például" a megújuló energiaforrások 15%-os, valamint a bioüzemanyagok 8%-os részesedését 2015-ig. A jelenlegi célkitűzések: 10% a megújuló energiaforrásokra, 5,75% a szállításban alkalmazott bioüzemanyagokra vonatkozóan; mindkettő 2010-ig. A bioüzemanyagokra vonatkozó kutatások "maximális támogatást" kell, hogy élvezzenek, tette hozzá a tanács.

A vezetők hangsúlyosan támogatták az Európai Bizottság jobb szabályozás kialakítására irányuló célkitűzéseit, különösen olyan szektorokban, mint a hulladékgazdálkodás, az autógyártás és építőipar. "A nemkívánatos bürokratikus eljárások jelentős akadályt képeznek az innovatív és tudás-intenzív gazdaság kialakulásában" mondta egy vezető. Követelték, hogy a Bizottság tárja fel azon megoldásokat, amelyek az EU szabályozásokhoz kapcsolódó

adminisztratív költségek mérésére irányulnak. Az öko-innováció szintén támogatást kapott. A tanács megállapodott abban, hogy a zöld technológiák "erőteljesen támogatandók", illetve szükséges beépítésük a Bizottság környezettechnológiai akciótervébe (Etap). A legjobb környezetvédelmi teljesítmény alapján megállapított célkitűzések szintén megfontolás tárgyát kell, hogy képezzék, állapították meg.

Az ülés további következtetése volt, hogy fokozatosan szüntessék meg azokat a támogatásokat, amelyek hatással vannak a környezetre vagy nem felelnek meg a fenntartható fejlődésnek. A REACH szabályozásra vonatkozóan, a vezetők egy végső megállapodás megkötését sürgették az év végéig. A megbeszélésre vonatkozóan a zöldpárti képviselő Claude Turmes megjegyezte, hogy az olyan ki-fejezések alkalmazása, mint "alacsony kibocsátású technológiák" megnyitották az utat a nukleáris technológia "méretes támogatása" előtt az EU hetedik kutatási keretprogramjában. "A megújuló energiaforrások körül kialakult túlzó kijelentések ellenére, a pénz legnagyobb része a nukleáris energia támogatására fog fordítódni" panasolta.

*További információ: EU tanácsi összefoglalók:
http://ue.eu.int/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/89013.pdf*

Forrás: ENDS Europe Daily. Fordította: Gondár Szilvia

AZ "ÚJ" EURÓPA RAGASZKODIK A "RÉGI" ENERGIÁHOZ

Brüsszel, 2006 március 24 - Az EU csúcserkezte elfogadta az energiastratégiát, amely várhatóan aláássa azon világméretű erőfeszítést, hogy drasztikusan lecsökkentjük az üvegházhatású gázok kibocsátásából eredő szennyezést, annak érdekében, hogy gátat szabjunk a veszélyes klímaváltozásnak, figyelmeztetett a Föld Barátai Európa.

A március 23-án elfogadott "Energiaipolitika Európának" célul tűzi ki a még több olaj, illetve gáz importjának biztosítását, és nem tekinti központi célként az energiahatékonyság megvalósítását valamint a megújuló energiaforrások használatának elsődleges prioritássá emelését.

Jan Kowalzig, a Föld Barátai Európa energiaügyi kampányvezetője Brüsszelben azt mondta: "Az európai vezetők kihagyták a lehetőséget, hogy történelmet írjanak és Európa energiaellátását egy fenntartható jövő útjára tegyék. Hihetetlen, de igaz: az új 25 tagból álló Európai Unió vezetői egy régi, elavult energiaipolitikához ragaszkodnak." Hozzátette: "Európa vezetői számára még hátravan, hogy megtanulják az egyszerű leckét: az energiaforrások biztosításának leghatékonyabb útja az, hogy visszaszorítsák Európa óriási igényét az energiahatékony technológiákba való befektetéssel. A hulladékenergia mennyiségének csökkentése az európai energiaipolitika egyik kulcsfontosságú tényezőjévé kell, hogy váljon."

A megállapodott stratégia, az "Energiaipolitika Európának" legnagyobbbrészt az Európai Bizottság nemrégiben kiadott energiáról szóló zöld könyvön (Green Paper) (1), valamint az EU ipari és gazdasági minisztereinek múlt héten lezajlott ülésének összegzésén (2) alapul. Különös figyelem irányul az új külpolitika felé, annak érdekében, hogy biztosítva legyenek a hosszútávú olaj és gázimport lehetőségei az EU-ba.(3) A javasolt rendszeres "Stratégiai EU Energia Felmérés", amely része az energiaipolitikának azt célozná meg, hogy átláthatóbb vitát kezdeményezzen valamennyi energiaforrás előnyeinek és hátrányainak feltárásával, ideértve a nukleáris energiát is - egy olyan technológiát, amelyről a Föld Barátai úgy gondolják, hogy nincsen semmilyen helye Európa fenntartható energia-összetételében.

Jan Kowalzig hozzáfűzte: "Az alapvető gazdasági gondolkodás a nukleáris energiát végleg a múzeumba küldené, amennyiben az EU Stratégiai Energia Felmérése a nukleáris energia valamennyi aspektusára kitérne, beleértve a hulladéktárolás költségeit évezredek során, illetve a súlyos nukleáris balesetek következményeit." Az új stratégia egy megújuló energiaforrásokat feltáró "Üttérkép" felállítását szorgalmazza, illetve ajánlja, hogy a megújuló energiaforrások aránya Európa energiafelhasználásán belül 15%-ra növekedjen 2015-re. Ez elfogadhatatlan, mivel, amennyiben a jelenlegi 2010-re vonatkozó 12%-os célt elérjük (4), az új célkitűzés azt jelentené, hogy öt évvel később az arány csupán 3%-kal növekedne. Ám Európa sokkal ambiciózusabb is lehetne: 2020-ra könnyen elérhető lehetne az, hogy az elsődleges energiafogyasztás 25%-át megújuló energiaforrások adják (5).

A Föld Barátai azt is bírálják, hogy az elfogadott energiastratégia nem tartalmaz javaslatokat arra vonatkozóan, hogy hogyan kerüljenek megszüntetésre a hagyományos energiahordozókra vonatkozó támogatási formák, amelyek összege az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) szerint meghaladja a 20 milliárd EUR -t évente.

Ezen túlmenően, a hagyományos energia előállításakor rejtett költségként jelentkező 40-70 milliárd EUR-t, mint például a levegőszennyezésből eredő egészségügyi kiadásokat internalizálni kell a fosszilis és a nukleáris energia árba. Ez megoldható üzemanyagadó bevezetésén keresztül, amelyből származó bevételt vissza lehetne vezetni a megújuló energiaforrások és az energia-megtakarítást eredményező technológiák támogatására.

MEGJEGYZÉSEK

(1) "Európai Stratégia a fenntartható, versenyképes és biztonságos energiáért", Európai Bizottság, 2006. március 8., http://europa.eu.int/comm/energy/green-paper-energy/doc/2006_03_08_gp_document_en.pdf

– Föld Barátai kritikai válasza a Zöld Dokumentumhoz hozzáférhető http://www.foeeurope.org/climate/download/briefing_GreenPaperEnergySupply.pdf

(2) A 2006. március 14-i EU Energia Tanács ülésének összegzése hozzáférhető http://ue.eu.int/cms3_applications/Applications/newsroom/LoadDocument.asp?directory=en/trans/&filename=88806.pdf

(3) Az elfogadott stratégia azt is jelenti, hogy az EU energiaipolitikája célul tűzi ki az európai energiagények ellátásának biztonságát, biztosítva ezzel az európai ipar versenyképességét és elősegítve a környezeti fenntarthatóságot. A Tagországok vezetői hangsúlyozták azt az igényt, hogy megszülessen egy egységes energiaipolitika, ugyanakkor ez a politika nem áthatja alá az egyes országok szabad döntését a saját energia-mixük kialakítására vonatkozóan. A következő Európai Tanács ülés júniusban az energia külső politikai aspektusaira fog koncentrálni. Az EU államfőinek tavaszi ülésének következtetései hamarosan hozzáférhető lesz: http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=668&lang=en

(4) Ezen cél meghatározása a Megújuló Energiaforrásokra vonatkozó Irányelv alapján történt (Irányelv 2001/77/EC), amely önkéntes célokat határoz meg valamennyi tagország számára. A célszámok a teljes elektromos energia felhasználáson belül a megújuló energiaforrások mennyiségére vonatkozik, és eléri a 21%-át a teljes elektromos energia felhasználásnak. Ez megegyezik az elsődleges energiagény 12%-val.

(5) Ahogy egy, pl. a Wuppertal Intézet által készített és a WWF által irányított tanulmány kimutatja: "2020-ra vonatkozó cél - Politikák és intézkedések, az üvegházhatású gázok kibocsátásnak csökkentésére az EU-ban". Lásd: http://assets.panda.org/downloads/target_2020_low_res.pdf

Forrás: Föld Barátai Európa SAJTÓKÖZLEMÉNY - "ÚJ" EURÓPA RAGASZKODIK A "RÉGI" ENERGIÁHOZ - Az EU új energiaipolitikája aláássa a klímaváltozás féken tartására irányuló erőfeszítéseket
Fordította: Gondár Szilvia

AZ EU KUTATÁS & FEJLESZTÉS KÖLTSÉGVETÉSE 40%-KAL NÖTT

A jelenlegi tárgyalások állása alapján 40%-os növekedés várható az FP7 (Framework Programme 7, 7. Keretprogram) költségvetésében, ami összesen 48 milliárd eurót jelentene az EU 2007-2013-ra szóló Kutatás és Fejlesztés (K&F) büdzséjében.

Az Európai Parlament és az osztrák EU Elnökség kompromisszumos pénzügyi perspektívában egyeztek meg 2006. április 4-én. Az egyeztetések révén 300 millió eurónyi összeggel toldják meg az FP7 pénzügyi támogatását az Európa Tanácsi 2005. decemberi eredeti döntéséhez képest. Azonban az FP7 költségvetésének végleges számadatai hivatalos dokumentumban még nem érhetők el, mivel a jóváhagyás még folyamatban van.

Ezen túlmenően 400 millió euróval többet kapnak a Versenyképesség és Innovációs Programok (CIP), és 100 millió euróval olyan környezetvédelmi programok, mint a Life+ and Natura 2000. Európa zöld pártja gyengének ítélte a megállapodást, kiemelve, hogy a vidékfejlesztési támogatást 20 milliárd (!) euróval csökkentették, miközben pl. a

Natura 2000 program kerete még mindig nem elegendő.

KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK:

- A tagállamoknak még rá kell bólintaniuk a fenti megállapodásra, de a kormányoktól nem várható nagyobb ellenvetés.

- A Tanács jóváhagyása után (írásban, 2006. április vége), a költségvetést még meg kell szavazni az Európai Parlament plenáris ülésén (2006. május közepe)

- A Bizottság megújított javaslattal fog előállni, valószínűleg 2006. májusában, figyelembe véve a lecsökkentett költségvetést.

- A finn EU Elnökségnek siettetnie kell az FP7 és a CIP jóváhagyását (Versenyképesség és Innovációs Programok), hogy a programok időben elindulhassanak, azaz 2007. január elsején.

További info angolul:

http://www.europarl.eu.int/news/expert/infopress_page/

Forrás: Euractive.com

Fordította: Zólyomi Ágnes

KÖRNYEZETPOLITIKAI VONATKOZÁSÚ KUTATÁSOK

VÁLOGATÁS A SCIENCE FOR ENVIRONMENTAL POLICY híreiből

ALTERNATÍV ÜZEMANYAGGAL A FENNTARTHATÓ MOBILITÁSÉRT

Az "Európai közlekedéspolitikai: ideje dönteni 2010-re" című fehér könyv, amely a következő 10 évre meghatározza az Európai Bizottság céljait, rámutat az európai közlekedési politikában szükséges változásokra, és a fenntartható mobilitás megteremtését tűzi ki legfőbb feladatként. Három eltérő stratégia létezik a fenntartható mobilitás elérésére: az új és a hagyományos technológiák, valamint az alternatív üzemanyagok használatán alapuló hatékony stratégia, a közlekedési eszközök és szokások megváltoztatására irányuló helyettesítő stratégia, végül a csökkentő stratégia, amelynek lényege önmagában a közlekedés mértékének mérséklése. Az alternatív üzemanyagok, mint a hidrogén vagy a biomassza a hatékony stratégia részét képezik, és egyre fontosabbá válnak a politikai napirendi pontok között.

Norvég kutatók egy csoportja megvizsgálta az összefüggést az alternatív üzemanyagok, valamint a fenntartható mobilitás fejlesztése és népszerűsítése között. Ökológiai lábnyomokat értékelték ki, hogy 16 különböző energialánc 2010-re várható következményeit összehasonlítsák. Az üzemanyagok ökológiai lábnyomának elemzése jellemzést ad azok környezeti hatásairól úgy, hogy a különleges üzemanyag előállításához illetve a teljes életciklusa (elejétől a végéig) alatt keletkezett hulladék és szennyezés semlegesítéséhez szükséges összesített földterületet mérik. Az üzemanyagok ökológiai lábnyoma három összevont mutatóból áll: az energia előállításához, az üvegházhatású gázok megkötéséhez és a nitrogén, illetve kén biztonságos tárolásához szükséges földterület. Egy 2010-ben robanómotorban használt hagyományos nyersolaj alapú benzint vettek referencia energialáncként, amelyhez a

többet hasonlítani tudják. Összességében az eredmények a következők lettek:

- A vízenergia alapú energialáncok ökológiai lábnyoma a legjobb, 45 százalékkal kisebb, mint a referenciaérték. Mindenesetre még akkor is, ha a víz megújuló energiaforrás, a tartalék nincs akkora, hogy a növekvő közlekedési igényeket ki tudná elégíteni.

- A földgáz alapú energialáncok ökológiai lábnyoma is nagyon kicsi: 45 és 75 százalék között mozog a lábnyom mérete a referenciaértékhez képest. Ebben az esetben kevésbé probléma az erőforrás szűkössége, az energiaforrás azonban nem megújuló, ezért nem felel meg a fenntartható mobilitás hosszú távú megoldást szorgalmazó követelményének.

- A nyersolaj alapú láncoknál új technológiák - így a nyersolaj alapú hibrid dízelmotorok és hibrid benzinmotorok alkalmazásával van lehetőség a lábnyom méretét 30, illetve 15 százalékkal csökkenteni a referencia lábnyomhoz képest.

- A globálisan hatalmas mennyiségben rendelkezésre álló, megújuló energiaforrásként számon tartott biomasszán alapuló energialáncok ökológiai lábnyoma a legnagyobb az összes vizsgált alternatív üzemanyag közül. A lábnyom mérete közel akkora, mint a referenciaérték. Ennek okát abban kereshetjük, hogy óriási mennyiségű energia kell az ilyen típusú üzemanyag nyersanyagból történő előállításához, valamint a biomassza alapanyag adott területre eső előfordulása (sűrűsége) nagyon alacsony.

A tanulmány bemutatja, hogy lehetőség van az üzemanyagok ökológiai lábnyomának csökkentésére egy évtizeden belül az alternatív üzemanyagok használatával, továbbá a hagyományos és új technológiák ötvözésével.

(folytatás a 16. oldalon)

(folytatás a 15. oldalról)

Ennek ellenére, a szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy ezek az intézkedések önmagukban még nem elegendők ahhoz, hogy megfeleljenek a fenntartható mobilitás hosszú távú megoldást szorgalmazó követelményének. Szükséges lesz az új közlekedési eszközök használata (helyettesítő stratégia) és a közlekedés mértékének a mérséklése (csökkentő stratégia). Az Európai Unió most azon dol-

gozik, hogy a fenntartható közlekedés ismérveit meghatározza, a stratégia végrehajtását kidolgozza és népszerűsíti az elképzelést városi környezetben.

Forrás: Holden, E. and Hoyer, K. G. (2005) *The ecological footprints of fuels*, *Transportation Research* 10(5): 395-403.

Fordította: Gracza Sylvia

FELHÍVÁSOK - AKCIÓK - FELHÍVÁSOK - AKCIÓK - FELHÍVÁSOK

SZIGETELVE JOBB ! JÉGKOCKA AKCIÓ AZ ÉGHAJLAT VÉDELMEÉRT

A Magyar Természetvédők Szövetsége tisztelettel meghívja a CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesülettel, a Hajdúböszörményi Ifjúsági Természetvédő Körrel és Reflex Környezetvédő Egyesülettel közös Jégkocka akciójára.

Az akció időtartama: 2006. március 22. - június 6.

Helyszínek:

1. Jövő Háza, 1024 Budapest, Fény u. 20-22. (Fogadó Épület előtti részen, rendező: MTSZ, www.mtsz.hu, info@mtszt.hu)

2. Debrecen, Malom Park (rendező: HITVK, www.hitvk.hu, email: info@hitvk.hu)

3. Szeged, Roosevelttér (rendező: CSEMETE, www.csemete.com, email: csemete@csemete.com)

A Jégkocka akció keretei közt március 22-én, az egyes helyszíneken egy-egy, 1,2 m x 1,2 m x 1,2 m-es jégkockát hőszigeteltek a passzív házak épületgépészeti követelményei szerint, azaz becsomagolták szigetelőanyagba közel három hónapra. A klíma-tudatosság növelését célzó akcióval a civil zöldszervezetek egyszerre hívják fel a figyelmet az éghajlatváltozás problémájára és az épületek megfelelő hőszigetelésének fon-

tosságára: mindenki tehet az éghajlatváltozás ellen. Az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés mellett a háztartások mára a legjelentősebb üvegházgáz-kibocsátók lettek közvetetten vagy közvetlenül. A Kárpát-medence éghajlati viszonyai mellett megfelelő hőszigeteléssel hatékonyan csökkenthető a télen fűtésre, nyáron hűtésre fordított energiafogyasztás, ami a pénzmegtakarítás mellett azt a környezeti előnyt is magában hordozza, hogy csökken a klímaváltozásért felelős üvegházgáz-kibocsátás (pl. szén-dioxid). Az érdeklődők egy nyereményjáték keretében megtekinthetik, hogy a jég mekkora hányada éli túl az akciót, és marad meg a június 6-i, Környezetvédelmi Világnaphoz kapcsolódó bontásra, kicsomagolásra. További információ: MTSZ, www.mtsz.hu (éghajlatváltozás menüpont) A program támogatói: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Jövő Háza, a szigetelőanyagot biztosította: Austrotherm Kft.

ALÁÍRÁSGYŪJTÉS AZ ATOMENERGIA EURÓPAI FELHASZNÁLÁSA ELLEN

A Magyar Természetvédők Szövetsége a Föld Barátai Európa által kezdeményezett "Egymillió európai az atomenergia-felhasználás ellen" kampány keretében 2006. április 26-tól kilenc városban szervez aláírásgyűjtést.

Az aláírásgyűjtő akció célja, hogy az Európai Unióban állítsák le, és előzzék meg új atomerőművek és nukleáris létesítmények tervezését és építését; mielőbb tegyenek lépéseket az atomenergia Európai Unión belüli alkalmazásának kiváltására; megfelelő mértékben támogassák az

energiatakarékossághoz és a megújuló energiák felhasználásához kapcsolódó fejlesztéseket; számolják fel az Euratom Egyezményt, amely Európában rengeteg közpénzzel segíti az atomlobbit.

A hírlevél mellékleteként olvasóinkhoz is eljuttatjuk az akcióhoz készült aláírásgyűjtő ívet. A csatlakozók aláírásait 2006. október 1-ig várjuk az MTSZ címére: 1091 Budapest, Üllői u. 91/B.

KÖRNYEZETVÉDELME ÉS KÖRNYEZETPOLITIKA - HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓBÓL

KIADJA ÉS TERJESZTI: MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE
1091 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 91/B. III. 21. TEL: 216-7297 FAX: 216-7295 DRÓTPOSTA: [INFO@MTSZ.HU](mailto:info@mtszt.hu)

SZERKESZTŐK: SCHMUCK ERZSÉBET, BOTÁR ALEXA

NYOMDAI MUNKÁK: MICROPRESS KFT. KÉSZÜLT 800 PÉLDÁNYBAN

A szerkesztők köszönettel vesznek minden - a hazai környezetvédelemmel és az Unióval kapcsolatos eseményekre, kiadványokra vonatkozó - információt és a hírlevelet érintő egyéb (kritikai) észrevételt. Lapzártá minden hónap 20-án. A cikkben közölt kijelentések és vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztők álláspontját! A Hírlevélben közölt írások egyeztetés után a forrás feltüntetésével közölhetők más kiadványokban. A hírlevél anyagai, illetve a terjedelmi okokból kimaradt cikkek az interneten is olvashatók.

http://www.mtsz.hu/programok_sublist.php?which=11